

Nr 111.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till särskild folkräkning m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937, har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln, innefattande anslagen till finansdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 12 och 14, sid. 28—30, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden), att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1936/1937 beräkna

dels till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid särskild folkräkning ett reservationsanslag av 457,000 kronor,

dels ock till Statistiska centralbyrån: Omkostnader ett förslagsanslag av 256,500 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 6 mars 1936 dagtecknad proposition, nr 175, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 anvisa

dels till Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid särskild folkräkning ett reservationsanslag av 360,000 kronor,

dels till Statistiska centralbyrån: Kostnader för införskaffande vid särskild folkräkning av uppgifter angående inkomst och förmögenhet ett anslag av 60,000 kronor,

dels till Statistiska centralbyrån: Ersättning till ortsmyndigheter och lokala organ vid särskild folkräkning ett förslagsanslag av 65,000 kronor,

dels ock till Statistiska centralbyrån: Omkostnader ett förslagsanslag av 256,500 kronor.

Enligt proposition till 1935 års riksdag (nr 248) angående anordnande av särskild folkräkning skulle, i överensstämmelse med en av befolkningskommissionen gjord framställning i ämnet, nämnda folkräkning anordnas *dels* såsom en allmän folkräkning efter hävdvunnen indirekt metod, *dels ock* såsom en partiell folkräkning efter direkt metod, begränsad till omkring en fjärdedel av landets befolkning.

Den *allmänna* folkräkningen avsågs skola bygga på utdrag för den 31 december 1935 ur församlingsböckerna samt vara begränsad till de viktigaste demografiska huvuddata (kön, ålder, civilstånd, familjedata).

Den *partiella* folkräkningen skulle verkställas inom vissa utvalda kommu-

ner, nämligen dels Stockholm, Göteborg och Malmö, dels ock ett urval av övriga kommuner av sådan omfattning, att det sammanlagda invånarantalet i de för undersökning avsedda kommunerna komme att uppgå till omkring en femtedel av landets befolkning, nyssnämnda storstäders befolkning ej medräknad. Folkräkningen i denna del skulle vara särskild inriktad på familjer eller familjeliknande hushållsförband, på barnen och deras miljö samt på föräldrarna och deras sociala samt ekonomiska villkor. Uppgifterna skulle inhämtas genom särskilda husbesökare under besök i hemmen samt sedermera kompletteras med inkomst- och förmögenhetsuppgifter, hämtade ur skattedeklarationer och taxeringslängder.

Den särskilda folkräkningen, som i sig innesluter såväl den allmänna folkräkningen enligt indirekt metod som den partiella folkräkningen enligt direkt metod, skulle omhänderhavas av statistiska centralbyrån i samråd med befolkningskommissionen, därvid centralbyrån skulle beredas den personalförstärkning, som för arbetenas utförande bleve erforderlig. Slutlig ställning till frågan om sättet för folkräkningens anordnande skulle tagas först efter närmare utredning. Sedan dylik utredning slutförts, borde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa plan för undersökningens bedrivande. På Kungl. Maj:t skulle jämväl ankomma att utfärda erforderliga föreskrifter rörande övriga med folkräkningen sammanhängande frågor. Kostnaderna för folkräkningens genomförande uppskattades till inemot 1,500,000 kronor.

Riksdagen biföll nämnda proposition samt anvisade i enlighet med därom gjord hemställan dels ett reservationsanslag å 400,000 kronor till avlöningar till personal vid särskild folkräkning dels ock ett förslagsanslag å 150,000 kronor till ersättning till kyrkobokförare vid särskild folkräkning. Därvid förutsattes — förutom att eventuella hyreskostnader skulle påföras statens allmänna fastighetsfond — att kostnaderna för blanketryck och andra expenser för folkräkningen skulle bestridas från centralbyråns omkostnadsanslag.

Sedan statistiska centralbyrån i skrivelse den 13 december 1935 framlagt plan för den partiella folkräkningens anordnande, har Kungl. Maj:t den 17 januari 1936 utfärdat kungörelse (nr 6) med vissa föreskrifter rörande partiell folkräkning under år 1936. Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att beträffande anordnandet av ifrågavarande partiella folkräkning skulle, jämte bestämmelserna i nämnda kungörelse, i huvudsak lända till efter rättelse den av statistiska centralbyrån föreslagna planen med de jämkningar i densamma, som föranleddes av kungörelsens avfattning.

Vidare har Kungl. Maj:t den 17 januari 1936 meddelat bestämmelser rörande den personal, som under innevarande budgetår må vara anställd hos statistiska centralbyrån för den särskilda folkräkningen, ävensom den 21 februari 1936 bemyndigat statistiska centralbyrån att för instruktionsverksamhet i samband med den partiella folkräkningen anställa högst 8 konsulenter.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 21 februari 1936 meddelat beslut rörande statistiska centralbyråns omkostnader, därvid hänsyn tagits till kostnaderna

för den särskilda folkräkningen, på sätt i förenämnda proposition förut-satts.

För nästa budgetår anses ett belopp av 360,000 kronor bliva erforderligt för avlöningar åt personal vid den särskilda folkräkningen. Därvid förutsättes, att vid statistiska centralbyrån skola anställas — förutom mera tillfällig personal — omkring 110 personer såsom extra skrivbiträden samt i övrigt den personal, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 januari 1936 må under innevarande budgetår vara anställd vid folkräkningen.

För införskaffande genom länsstyrelserna av uppgifter angående inkomst och förmögenhet har beräknats ett särskilt anslag av 60,000 kronor. Ersättning skall härvid utgå efter 10 öre per inkomsttagare eller förmögenhets-ägare.

Vidare har för ersättning till ortsmyndigheter och lokala organ för arbete och kostnader vid folkräkningsmaterialets insamlande äskats ett belopp av 65,000 kronor, därvid ersättning beräknats i medeltal utgå efter högst 5 öre per räknad person.

Slutligen har till statistiska centralbyråns omkostnader upptagits 256,500 kronor, innebärande en höjning i förhållande till det för innevarande bud-getår anvisade anslaget med 107,900 kronor. Därav belöpa 105,000 kronor å den särskilda folkräkningen samt 2,900 kronor å den förestående statistiken över årets riksdagsmannaval.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår beräknas de totala kostna-derna för den särskilda folkräkningen komma att uppgå till betydande be-lopp. Utskottet, som förutsätter, att utgifterna i möjligaste mån begrän-sas, får med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må under sjunde huvudtiteln för budget-året 1936/1937 anvisa

a) till *Statistiska centralbyrån: Avlöningar till personal vid särskild folkräkning* ett reservationsanslag av 360,000 kro-nor,

b) till *Statistiska centralbyrån: Kostnader för införskaf-fande vid särskild folkräkning av uppgifter angående inkomst och förmögenhet* ett anslag av 60,000 kronor,

c) till *Statistiska centralbyrån: Ersättning till ortsmyndig-heter och lokala organ vid särskild folkräkning* ett förslags-anslag av 65,000 kronor,

d) till *Statistiska centralbyrån: Omkostnader* ett för-slagsanslag av 256,500 kronor.

Stockholm den 15 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Olof Olsson, Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Svensson* i Kompermåla, *Walles, Nilsson* i Fredriksfält, *Jonsson* i Lycksele, *Tham, Johanson* i Faleberg, *Magnusson* och *Bäcklund*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Holmdahl, Andersson* i Ovanmyra, *Weijne, Olsson* i Staxäng, *Persson* i Tidaholm och *Danielsson*.
